

ALICJA KORZENIECKA-BONDAR
TOMASZ BAJKOWSKI
Uniwersytet w Białymstoku

SPRAWOZDANIE Z IX OGÓLNOPOLSKIEGO ZJAZDU
PEDAGOGICZNEGO *KU ŻYCIU WARTOŚCIOWEMU. IDEE –
KONCEPCJE – PRAKTYKI*. BIAŁYSTOK 21–23 WRZEŚNIA 2016 r.

Zarząd Główny Polskiego Towarzystwa Pedagogicznego we współpracy z Prezydium Komitetu Nauk Pedagogicznych Polskiej Akademii Nauk oraz Wydziałem Pedagogiki i Psychologii Uniwersytetu w Białymstoku trzy lata przygotowywał założenia, pozyskiwał badaczy z wielu dyscyplin naukowych, by w ciągu trzech dni spędzonych w Białymstoku stworzyć jak najdogodniejsze warunki do dyskusji dotyczące idei, koncepcji i praktyk życia wartościowego.

W imieniu gospodarzy uroczystego otwarcia IX Ogólnopolskiego Zjazdu Pedagogicznego, odbywającego się w gmachu Opery i Filharmonii Podlaskiej – Europejskim Centrum Sztuki w Białymstoku, dokonali: dr hab. Mirosław Sobocki, prof. UwB Dziekan Wydziału Pedagogiki i Psychologii oraz dr hab. Wioletta Danilewicz, prof. UwB Prodziekan ds. nauki. W tej części uroczystości głos zabrali: dr hab. Robert Ciborowski, Rektor Uniwersytetu w Białymstoku oraz Maciej Żywno, Wicemarszałek Województwa Podlaskiego, a równocześnie członek Rady Absolwentów Wydziału Pedagogiki i Psychologii UwB oraz Waldemar Pawłowski, zastępca dyrektora Departamentu Prezydenta Miasta Białegostoku.

Obrady plenarne rozpoczął Honorowy Przewodniczący Polskiego Towarzystwa Pedagogicznego prof. dr hab. Zbigniew Kwieciński referatem pt. *Wychowanie do człowieczeństwa. Uwagi po Nicei*. Prof. dr hab. Joanna Madalińska-Michalak, Przewodnicząca Polskiego Towarzystwa Pedagogicznego poddała analizie kwestię *Pedagogika a życie wartościowe – etos prawdy i odpowiedzialności*. Na *(Nie)widzialność pedagogiki naukowej i praktycznej* uwagę zwracał prof. dr hab. Bogusław Śliwerski, Przewodniczący Komitetu Nauk Pedagogicznych PAN. Wiceprzewodniczący Komitetu Nauk Pedagogicznych PAN prof. dr hab. Zbyszko Melosik skupił uwagę słuchaczy wokół zagadnienia *Młodość i przemiany kultury współczesnej (konstrukcje kontroli, wolności i rozproszenia)*. Tę część spotkania zamykał Przewodniczący Komitetu Programowego IX Ogólnopolskiego Zjazdu Pedagogicznego prof. dr hab. Jerzy Nikitorowicz, analizując problematykę *Tożsamości (nie)wartościowe w kontekście bogactwa kultur*.

Ważnym punktem pierwszego dnia Zjazdu było uroczyste wręczenie wyróżnień Polskiego Towarzystwa Pedagogicznego, którego dokonały prof. dr hab. Joanna Madalińska-Michalak oraz dr hab. Joanna Ostrouch-Kamińska prof. UWM, przewodnicząca i wiceprzewodnicząca PTP. Medale otrzymali prof. dr hab. Marian Walczak, sekretarz generalny PTP, prof. dr hab. Dariusz Kubinowski z Uniwersytetu Szczecińskiego oraz Wydział Studiów Edukacyjnych UAM w Poznaniu, którą odebrała prof. dr hab. Agnieszka Cybal-Michalska, Dziekan tego Wydziału. Nagrodzono także laureatów konkursu na wyróżniającą się rozprawę doktorską w dwóch edycjach konkursu¹. W 2015 roku wyróżniony został dr Łukasz Stankiewicz za rozprawę: *Wizje uniwersytetu w polskiej debacie publicznej 2007–2009* napisaną pod kierunkiem prof. dr hab. Tomasza Szukdlarka. W 2016 roku laureatką została dr Karolina Skarbek za pracę pt.: *Losy matematycznie uzdolnionych dzieci warszawskich szkół na początku nauki szkolnej* napisaną pod kierunkiem prof. dr hab. Edyty Gruszczyk-Kolczyńskiej.

Ostatnim wydarzeniem przewidzianym tego dnia był musical „Korczak” napisany przez Chrisa Williamsa i Nicka Stimsona na podstawie biograficznego filmu Andrzeja Wajdy, opartego na scenariuszu Agnieszki Holland. Musical o Holocauście to przejmująca historia Janusza Korczaka i jego wychowanków, ich ostatniej podróży. Przedstawia postać wybitnego pedagoga w kontekście historycznym i społecznym, utrwalając przez artystyczne wzruszenie ponadczasowe wartości i wzorce zachowań. Musical objęty został patronatem Polskiego Komitetu ds. UNESCO.

Kolejny dzień obrad, rozpoczynający się w Auli Widowiskowej Wydziału Pedagogiki i Psychologii UwB, także posiadał artystyczny akcent, jakim był występ czecheńskiego zespołu tanecznego Lowzar (co w języku czecheńskim oznacza zabawę lub wesele) działającego, pod opieką Achmeda Tashaeva, przy Młodzieżowym Domu Kultury w Białymstoku. Wykłady plenarne tego dnia wygłosiło pięciu uczonych. Prof. dr hab. Stefan M. Kwiatkowski wygłosił wykład nt.: *Kompetencje jako wartość indywidualna i społeczna*. Prof. dr hab. Maria Czerepaniak-Walczak poruszyła w swoim referacie pt. *Wolność – równość – sprawiedliwość w dostępie do wyższego wykształcenia. O szansach emancypacji poprzez edukację* problematykę kluczowych wartości. Ks. prof. dr hab. Marian Nowak odpowiedział swoim wystąpieniem na tytułowe pytanie: *Kryzys wartości czy kryzys człowieka XXI wieku?* Prof. dr hab. Maria Mendel poświęciła swoje wystąpienie problematyce zawartej w haśle: *Miejsce wartości, wartość miejsca*. Natomiast prof. dr hab. Mirosława Nowak-Dziemianowicz skupiła uwagę słuchaczy wokół zagadnienia: *Jednostka i wspólnota wobec pytania o wartości. Tradycje, praktyka, zmiana*.

Po tych interesujących i inspirujących wystąpieniach wprowadzających w problematykę podążania ku życiu wartościowemu uczestnicy Zjazdu rozpoczęli prace w dziesięciu równoległych sekcjach, których obrady odbywały się w budynkach

¹ Szerzej na stronie Polskiego Towarzystwa Pedagogicznego <http://www.ptp-pl.org/index.php?strona=laureaci> [data dostępu: 2016-10-20].

Kampusu UwB oraz na Wydziale Pedagogiki i Psychologii UwB. Analizie poddana zostanie łączna praca sekcji, a nie jej pojedyncze odsłony czy konkretne referaty. Pracom każdej sekcji kierowało prezydium skupiające naukowców z różnych ośrodków akademickich w Polsce, wspomagane merytorycznie i organizacyjnie przez koordynatora i sekretarza naukowego z Wydziału Pedagogiki i Psychologii UwB. Każda sekcja ustalała swój styl pracy najlepiej korespondujący z jej problematyką i pozwalający najlepiej osiągać wyznaczone cele naukowe.

Praca Sekcji 1 toczyła się wokół tematu: *Życie wartościowe w kontekście conditio humana człowieka XXI wieku*. Prezydium tworzyli: ks. prof. dr hab. Marian Nowak, prof. dr hab. Urszula Ostrowska, prof. dr hab. Tadeusz Pilch, prof. dr hab. Władysława Szulakiewicz oraz prof. dr hab. Wiesław Theiss. Koordynatorem sekcji była dr hab. Agata Cudowska, prof. UwB, a sekretarzem naukowym dr Bożena Tołwińska. Dyskusja zorganizowana została wokół czterech sesji tematycznych. Pierwszej z nich pt. *Nurty i kierunki etyki współczesnej w służbie wychowania. Co to znaczy życie wartościowe?* przewodniczył ks. prof. dr hab. Marian Nowak. Uczestnicy drugiej sesji, którą kierował prof. dr hab. Tadeusz Pilch, próbowała odpowiedzieć na pytanie: *Czy paradygmaty uniwersalnej etyki są skutecznym środkiem ochrony przed globalnymi zagrożeniami: biedą, wykluczeniem, agresją?* Trzecia sesja, której pracami kierował prof. dr hab. Wiesław Theiss, obradowała wokół tematu: *Kryzys człowieka, kryzys wartości, kryzys instytucji. Źródła, objawy, drogi naprawy*. Hasłem czwartej sesji tematycznej były: *Kierunki rozwoju, cena postępu, wizja przyszłości – oczami pedagoga. Naczelne wartości: godność (relacje międzyludzkie) – solidarność, empatia, służba, zaufanie*. Przewodniczenia tej sesji podjęli się prof. dr hab. Urszula Ostrowska i prof. dr hab. Władysława Szulakiewicz. Pracę każdej sesji rozpoczynały referaty wprowadzające, a następnie odbywała się dyskusja z udziałem słuchaczy. W trakcie prac sekcji podkreślano, iż idee pedagogiczne mocno zakorzeniane są w filozofii. Stąd też konieczna jest edukacja z rdzeniem aksjologicznym, niezbędny jest mądry nauczyciel – mistrz prowadzący ku życiu wartościowemu. Bez stabilnych fundamentów moralnych edukacja jest pozorem. By móc troszczyć się o innych, by ich rozumieć i wspierać, konieczna jest troska o siebie, a zaufanie do siebie jest fundamentem ufności do drugiego człowieka. Wskazywano także liczne przestrzenie społeczne mogące odgrywać znaczącą rolę w tworzeniu świata wartościowego: rodzinę, media, pracę itp. W sekcji uczestnictwo czynne zadeklarowało 37 osób.

W ramach obrad Sekcji 2 hasłem uczyniono: *Życie wartościowe – metateoretyczne i metodologiczne aspekty badań aksjopedagogicznych*. Prezydium tworzyli: dr hab. Krystyna Ablewicz, prof. UJ, dr hab. Maciej Karwowski, prof. APS, prof. dr hab. Ewa Marynowicz-Hetka, prof. dr hab. Stanisław Palka, koordynatorem była dr hab. Janina Uszyńska-Jarmoc, prof. UwB, a sekretarzem naukowym dr Marta Kowalczyk-Wałędzia. Głównym trzonem wystąpień wprowadzających były rozważania nad metateoretycznymi i metodologicznymi aspektami badań aksjopedagogicznych. Kontynuacją debaty były cztery sesje tematyczne. Uczestnicy pierwszej sesji, której moderowania podjęli się prof. dr hab.

Ewa Marynowicz-Hetka i prof. dr hab. Stanisław Palka, próbowali odpowiedzieć na postawione pytanie: *Jak badać to, co niewidoczne, nieuchwytno: analiza wartości podmiotu indywidualnego (przykład: dzieci)?* Pracą drugiej i czwartej sesji kierowała dr hab. Krystyna Ablewicz, prof. UJ. Jej hasła przewodnie to odpowiednio: *Jak badać to, co niewidoczne, nieuchwytno: analiza wartości podmiotu zbiorowego (przykład: instytucja)?* oraz: *Aksjologiczne dylematy badacza*. Trzecia sesja zatytułowana: *Aksjologiczne aspekty analizy aktywności pedagogicznych* obradowała pod przewodnictwem prof. dr hab. Ewy Marynowicz-Hetki oraz prof. dr hab. Stanisława Palki. W obradach sekcji uczestniczyło 14 osób.

Sekcja 3 obradowała pod hasłem: *Życie wartościowe wobec dynamizmu przemian społeczno-kulturowych, gospodarczych i politycznych*. Prezydium tworzyli: prof. dr hab. Marek Konopczyński, prof. dr hab. Barbara Smolińska-Theiss, prof. dr hab. Mirosław J. Szymański, dr hab. Maciej Tanaś, prof. APS, koordynatorem była dr hab. Wioleta Danilewicz, prof. UwB, a sekretarzem naukowym dr Krzysztof Czykier. W pracach sekcji zgłosiły udział 94 osoby. W aktywny sposób uczestniczyło w pracach poszczególnych podsekcji 86 osób, wygłaszając referaty i uczestnicząc w dyskusji. Uczestnictwo bierne zadeklarowało 8 osób. Sekcja 3 pracowała w kilku odsłonach. Obrady półplenaryjne odbywały się pod hasłem: *Pedagogika wobec dynamizmu przemian społecznych*. Po wstępnej analizie powyższej problematyki uczestnicy sekcji obradowali w czterech równoległych grupach tematycznych. Pierwsza podsekcja, której pracami kierowała prof. dr hab. Barbara Smolińska-Theiss skupiała się wokół tematu: *Uczestnicy życia wartościowego – portret własny*. Druga podsekcja, kierowana przez dr hab. Macieja Tanasia, prof. APS analizowała tematykę: *Między dynamizmem przemian a (de)humanizacją natury ludzkiej*. Temat: *Godnego życia – w poszukiwaniu wartości w zmieniającym się świecie* został podjęty w obradach podsekcji trzeciej, której przewodniczył prof. dr hab. Mirosław Szymański. Czwarta podsekcja pod przewodnictwem prof. dr hab. Marka Konopczyńskiego obradowała wokół tematu: *Między obszarami wolności a zniewoleniem*. Na zakończenie obrad sekcji trzeciej powrócono do formuły obrad półplenaryjnych, w trakcie których starano się odpowiedzieć na pytania: *W którym miejscu jesteśmy? Dokąd zmierzamy? Jakie wyzwania i zadania musimy kontynuować lub rozpocząć?* Obradujący w sekcji sformułowali tezę dotyczącą uczestnictwa pedagogów w debacie publicznej i roli pedagogiki w obliczu dynamicznej zmiany. Jeżeli pedagodzy mają partycypować w debacie publicznej, to ważne jest, „jaki to jest głos?”. Pojedyncze osoby nie są w stanie wiele zdziałać w płynnej rzeczywistości. Wspólnota pedagogów zrzeszonych w Komitecie Nauk Pedagogicznym, Polskim Towarzystwie Pedagogicznym i innych gremiach ma dużą moc oddziaływania pod warunkiem, że wypracuje głos wspólnie uzgodniony.

W Sekcji 4 *Kultura i sztuka jako przestrzeń aksjologiczna i edukacyjna* prezydium tworzyli: prof. dr hab. Zbyszko Melosik oraz prof. dr hab. Lech Witkowski, koordynatorem był dr hab. Krzysztof Arcimowicz, prof. UwB, a sekretarzem naukowym dr Ewa Kępa. Wzięło w niej udział 37 osób, w tym 2 osoby

biernie. W sesjach koordynowanych przez prof. dr. hab. Zbyszko Melosika zostały przedstawione wystąpienia dotyczące reprezentacji i (re)konstrukcji tożsamości we współczesnej kulturze i edukacji. Z inicjatywy prof. dr. hab. Lecha Witkowskiego ukazała się publikacja przedzjazdowa – numer specjalny czasopisma „Transdyscyplinarne Studia o Kulturze (i) Edukacji” (nr 11/2016). W periodyku zostało umieszczonych 16 artykułów uczestników sekcji poprzedzonych wstępem Lecha Witkowskiego. Teksty zawarte w tomie powstały na kanwie wystąpień przygotowanych na Zjazd. „Sięgając do źródeł przebudzenia, paidei, odwoływano się do prymarnej funkcji kształcenia, jaką jest przekształcenie, przemiana duchowa, wrastanie w kulturę rozumianą jako podłoże przeżyć i miejsc w przestrzeni społecznej do realizacji zadań na miarę epoki”².

Sekcja 5 pt.: *Tożsamość człowieka – pedagogika wobec różnorodności* obradowała według reguł określonych przez prezydium, w składzie: prof. dr. hab. Agnieszka Cybal-Michalska, dr. hab. Dorota Gołębnik, prof. DSW, prof. dr. hab. Henryka Kwiatkowska, prof. dr. hab. Tadeusz Lewowicki. Koordynatorem była dr. hab. Dorota Misiejuk, a sekretarzem naukowym dr. hab. Jolanta Muszyńska. Praca w sekcji została zorganizowana w trzech formach. Pierwszą był panel dyskusyjny pt. *Jak budować tożsamość nauczyciela (i ucznia) w warunkach permanentnej i dynamicznej zmiany?* Druga sesja, referatów i dyskusji, nosiła nazwę: *Społeczne uczenie się – rodzaje tworzywa tożsamości – różnicowanie się wspólnot*. Trzecia z form to sesja plakatowa: *O jakie systemy wartości można się opierać i do jakich koncepcji nawiązywać w praktykach wspierania budowy „nowej” tożsamości nauczyciela i ucznia?* W świetle tez wskazujących na warunki przygotowania do życia wartościowego, diagnozy stanu wspólnoty i więzi społecznych, obrady w sekcji skupiały się wokół pytania o tożsamość nauczycieli i uczniów oraz budowania jej poprzez procesy społecznego uczenia się. Przyjęto założenie, że współczesny świat jest poddawany ustawicznej rekonstrukcji, a od nauczycieli wymaga wysiłku transformacji w kierunku czynienia go bardziej ludzkim, sprzyjającym procesom poszukiwania i konstruowania tożsamości. Tożsamość jako projekt życiowy generuje potrzebę zmiany i umiejętności przewycięzania schematów w relacjach społecznych – w tym również relacji nauczyciel – uczeń. W pracach sekcji uczestniczyło 54 osoby, referaty wygłosiło 33 osoby.

Temporalny wymiar życia wartościowego to problematyka Sekcji 6, której obradami kierowało prezydium w składzie: prof. dr. hab. Maria Czerepaniak-Walczak (przewodnicząca), prof. dr. hab. Andrei Harbatski, prof. dr. hab. Wiesław Jamrózek, dr. Łukasz Michalski. Koordynatorem tej sekcji była prof. dr. hab. Elwira Jolanta Kryńska, a sekretarzem naukowym dr. Joanna Dąbrowska. Dodatkowo prowadzenie sekcji wsparły: prof. dr. hab. Władysława Szulakiewicz i dr. hab. Janina Kamińska. Udział w obradach zgłosiło 49 osób, w tym dwie biernie. Sekcje półplenaryjne zostały podzielone na trzy grupy odpowiadające trzem po-

² B. Śliwerski, *Białystok – trzydniową stolicą polskiej pedagogiki*, http://sliwerski-pedagog.blogspot.com/2016_09_01_archive.html [data dostępu: 2016-10-27].

rządkiem czasowym: przeszłość, terażniejszość i przyszłość, co wyznaczyło także układ analizowanych zagadnień, które dotyczyły odpowiednio: historii w wymiarze indywidualnym (życia wartościowego ukazywanego przez biografie poszczególnych osób), jak i historii instytucjonalnej, dziejów oświaty. Przedstawiono także historię poradnictwa i poradoznawstwa, opowiedziane aż do czasów koncepcji współczesnych i rozważane m.in. wobec aktualnego przesunięcia punktu ciężkości z pytania: „Jak żyć?” ku pytaniu „Jak być?” i „Jak zaistnieć?”. W przestrzeni analizy terażniejszości rozważano studia i studiowanie jako aktualne przestrzenie źródeł wartości, a także ich urzeczywistniania i doświadczania. Przedmiotem rozważań stały się strategie poszukiwania warunków emancypacji edukacji, w edukacji i poprzez edukację w sytuacji kryzysów legitymizacji instytucji i aspiracji. Dyskutowano również nad zagadnieniami doradztwa w kontekście wyboru przyszłych karier zawodowych oraz mechanizmami ich wartościowania. Staraniem pracowników Wydziału Pedagogiki i Psychologii UwB pracujących pod kierunkiem prof. dr hab. Elwiry Kryńskiej obrady Sekcji 6. były wzbogacone o wystawy związane z temporalnym doświadczaniem pamięci w obrazach artystycznych i w dokumentach („Portrety i rzeźby więźniarek Fordonu i Bojnanowa z lat 1944–1956” autorstwa Józefiny Szkółki oraz „Zakład Naukowo-Wychowawczy Ojców Jezuitów w Chyrowie”).

W Sekcji 7 *Edukacja – w stronę kluczowych wartości* pracami kierowało prezydium współtworzone przez: prof. dr hab. Wiesława Ambrozika, prof. dr hab. Iwonę Chrzanowską, prof. dr hab. Józefa Górniewicza, prof. dr hab. Stefana M. Kwiatkowskiego, prof. dr hab. Annę Wiłkomirską. Koordynatorami sekcji byli: dr hab. Małgorzata Halicka, prof. UwB oraz dr hab. Jerzy Halicki, prof. UwB, a sekretarzem naukowym dr Emilia Kramkowska. W obradach sekcji uczestniczyło 70 osób. Prelegenci podkreślali potrzebę troski o obecność wartości tj. patriotyzm, poszanowanie godności innych, w szeroko rozumianym systemie edukacyjnym. Analiza wypowiedzi uczestników pozwoliła sformułować wniosek, że dążenia współczesnych nauczycieli w kierunku odpowiedzialnego nauczania i wychowania młodych ludzi napotykają wiele instytucjonalnych, osobowych, prawnych czy społecznych ograniczeń utrudniających sprawność ich działania. Dostrzeżono potrzebę wsparcia pracy nauczycieli i uczniów w szkole i poza nią. Wskazane jest także podejmowanie współpracy międzysektorowej (np. szkoła – instytucje samorządowe), dzięki której system edukacyjny stanie się rzeczywistością bliższą (bardziej przyjazną) zarówno tym, którzy za niego odpowiadają, jak i tym, którzy go tworzą.

Liczba uczestników obecnych i aktywnie pracujących w Sekcji 8 *Kreowanie środowiska edukacyjnego z perspektywy życia wartościowego* wynosiła 65 osób. Sekcją kierowało prezydium w składzie: prof. dr hab. Ryszard Bera, prof. dr hab. Krystyna Chałas, prof. dr hab. Barbara Kromolicka, prof. dr hab. Kazimierz Przyszczypkowski, koordynator dr hab. Anna Karpińska, prof. UwB i sekretarz naukowy dr Walentyna Wróblewska. Obrady koncentrowały się wokół trzech głównych zagadnień. Pierwszą podsekcją *Przejawy życia wartościowego z perspektywy poznawczej różnych osób i grup społecznych* moderowali:

prof. dr hab. Barbara Kromolicka oraz prof. dr hab. Kazimierz Przyszczypkowski. *Rola instytucji edukacyjnych, zakładów pracy, organizacji społecznych, środowisk lokalnych w kreowaniu środowiska edukacyjnego* to hasło drugiej podsekcji kierowanej przez: prof. dr hab. Ryszarda Berę i dr hab. Danutę Urbaniak-Zajęc, prof. UŁ. Trzecia podsekcja nosiła tytuł: *Dydaktyczno-wychowawczy namysł nad kreowaniem środowiska edukacyjnego*, a moderowania obrad podjęli się: prof. dr hab. Krystyna Chałas oraz dr hab. Anna Karpińska, prof. UwB.

Merytoryczną pracą Sekcji 9. *Szkoła i wychowanie ku życiu wartościowemu* kierowało prezydium, które współtworzyli: prof. zw. dr hab. Maria Dudzikowa (przewodnicząca), prof. dr hab. Zenon Gajdzica (zastępca), prof. dr hab. Beata Przyborowska, dr Radosław Nawrocki, koordynator dr hab. Elżbieta Jaszczyszyn, prof. UwB oraz sekretarz naukowy dr Jolanta Szada-Borzyszkowska. Sekcja przyjęła trzy tezy wyznaczające istotę dyskusji: *Uczeń wprowadzany w świat wartości powinien doświadczyć życia wartościowego w szkole; Depersonalizacja życia w szkole nie przysposabia ucznia do stawiania się w wymiarze indywidualnym i wspólnotowym bardziej świadomym członkiem wspólnoty narodowej, kulturowej i ludzkiej; Konieczna jest rzeczywista troska o zrównoważony rozwój człowieka, w myśl zasady: równocześnie wiedzieć – rozumieć – współdziałać – tworzyć, czyli „być”* (Wojnarowa, Humanistyczna orientacja edukacji, 2016)³. Dyskusja przyjęła dwie formuły: panelową oraz audytoryjną połączoną z wygłaszanymi referatami. W panelu *Przeciw dehumanizacji szkoły* moderowanym przez prof. dr hab. Marię Dudzikową uczestniczyli naukowcy: prof. Beata Przyborowska, prof. Zenon Gajdzica, dr Radosław Nawrocki oraz mgr Ewa Mieczajko – nauczycielka gimnazjum integracyjnego w Białymstoku i Katarzyna Kuźma – uczennica trzeciej klasy II LO w Białymstoku. Panel był próbą szukania odpowiedzi na trzy szerokie problemy: (1) Na czym polega dehumanizacja szkoły: w czym się przejawia, w jakich jej segmentach, kogo dotyczy, jakie są jej przyczyny i skutki? (2) W czym się przejawia kultura szkoły „zhumanizowanej”? Dlaczego powinna być ideą ciągle udoskonalaną? (3) Jakie warunki zewnętrzne i wewnętrzne są niezbędne dla zaistnienia i rozwijania takiego modelu? Drugą część obrad konstituowały połączone z dyskusją, przyjęte wcześniej przez Prezydium, wystąpienia. Z 70 nadesłanych referatów zaklasyfikowanych zostało około 50. Ta część obrad dotyczącą: *Wychowania ku życiu wartościowemu* przebiegała w trzech rundach, którymi kierowali kolejno: prof. dr hab. Beata Przyborowska, prof. dr hab. Zenon Gajdzica, dr Radosław Nawrocki. W podsumowaniu dyskusji uczestnicy sekcji zgłosili wniosek, aby organizatorzy Zjazdu przygotowali list otwarty do Minister Edukacji Narodowej, wyrażający niepokój związany z projektowaną zmianą szkolnictwa w zakresie sposobu przeprowadzania reformy, jak i jej treści. Zaproponowano, aby tekst listu uwzględnił m.in. następujące kwestie: „(1) Brak umocowania reformy w naukach o wychowaniu; (2) Instrumentalizację polityczną edukacji/szkoły; (3) Brak

³ M. Dudzikowa, *Sprawozdanie z obrad 9 Sekcji „Szkoła i wychowanie ku życiu wartościowemu”* (maszynopis).

jasnej wizji reformy; (4) Niejasność celów i brak ich operacjonalizacji; (5) Przedłożone przez MEN „Prawo oświatowe” kieruje ku bezprawiu; (6) Brak racjonalnej strategii wprowadzania zmian (s)powoduje marnowanie kapitału społecznego i ekonomicznego”⁴.

Koordinatorem Sekcji 10, posterowej była dr hab. Marzanna Morozewicz, prof. UwB, a sekretarzami naukowymi: dr hab. Katarzyna Borawska-Kalbarczyk, dr Beata Kunat. Akces w Sekcji zgłosiło 12 autorów, z czego zostało zaprezentowanych 11 plakatów, zaś czynny udział w omówieniu swoich posterów wzięło 10 prelegentów. Kameralne obrady wzbogaciła ożywiona dyskusja, pytania i refleksje skierowane do poszczególnych referentów. Na podkreślenie zasługuje innowacyjna formuła sesji plakatowej, która zdała egzamin jako doskonale trafiająca do słuchaczy forma wizualizacji prezentowanych doniesień badawczych.

Ostatnim akcentem Zjazdu było plenarne zreferowanie obrad poszczególnych sekcji, którego dokonali przedstawiciele prezydium poszczególnych sekcji. Przewodniczący tej części obrad: prof. dr hab. Bogusław Śliwerski i prof. dr hab. Agnieszka Cybal-Michalska poinformowali o inicjatywie dwóch listów otwartych i poprosili o przybliżenie ich istoty. Pierwszy list dotyczył problemu przemocy wobec dzieci, który zaistniał ponownie w debacie publicznej. Przedstawiły go prof. dr hab. Barbara Smolińska Theiss oraz dr hab. Ewa Jarosz. Inicjatorem drugiego listu otwartego pt. *Pedagogika akademicka przeciw polityce nieprzyjaznej wobec systemu edukacji ładu społecznego* był prof. dr hab. Tadeusz Pilch, który zaprezentował go w imieniu tworzącego swoje struktury Stowarzyszenia Ruchu Pedagogów Społecznie Zaangażowanych. Obie inicjatywy spotkały się z ożywioną dyskusją, której kontynuacja wybrzmiewała w kuluarach zjazdowych. Zostało też przedstawione przez prof. dr hab. Joannę Madalińską-Michalak oświadczenie Zarządu Głównego Polskiego Towarzystwa Pedagogicznego w sprawie planowanych przez Ministerstwo Edukacji Narodowej zmian w systemie oświaty. Na zakończenie IX Ogólnopolskiego Zjazdu Pedagogicznego na mównicę zaproszono prof. dr hab. Stefana Kwiatkowskiego, Rektora Akademii Pedagogiki Specjalnej w Warszawie oraz prof. dr hab. Annę Wiłkomirską, Dziekan Wydziału Pedagogicznego Uniwersytetu Warszawskiego organizatorów jubileuszowego X Ogólnopolskiego Zjazdu Pedagogicznego.

Na zakończenie warto dodać jeszcze, że nad merytorycznym kształtem całego IX Ogólnopolskiego Zjazdu Pedagogicznego czuwał Komitet programowy, któremu przewodniczył prof. dr hab. Jerzy Nikitorowicz, współtworzony przez: prof. dr hab. Marię Czerepaniak-Walczak; dr hab. Wioletę Danilewicz, prof. UwB; prof. dr hab. Henrykę Kwiatkowską; prof. dr hab. Zbigniewa Kwiecińskiego; prof. dr hab. Joannę Madalińską-Michalak oraz prof. dr hab. Bogusława Śliwerskiego. Organizacją tego wydarzenia zajął się Komitet organizacyjny pod przewodnictwem dr. hab. Mirosława Sobeckiego, prof. UwB; w skład którego weszli: dr Tomasz Bajkowski; dr Alicja Komorowska-Zielony; dr Alicja Korze-

⁴ Tamże.

SPRAWOZDANIE Z IX OGÓLNOPOLSKIEGO ZJAZDU PEDAGOGICZNEGO
KU ŻYCIU WARTOŚCIOWEMU. IDEE – KONCEPCJE – PRAKTYKI.
BIAŁYSTOK 21–23 WRZEŚNIA 2016 r.

249

niecka-Bondar; prof. dr hab. Dariusz Kubinowski; dr Halina Rotkiewicz; dr Tomasz Sosnowski; dr hab. Marta Urlńska, prof. UMK; dr hab. Janina Uszyńska-Jarmoc, prof. UwB.

Pierwszy komunikat zapraszający na Zjazd Pedagogiczny kończył się słowami: „Mamy nadzieję, że spotkanie w Białymstoku przyczyni się do zwrócenia uwagi na ważne aspekty kreujące życie wartościowe oraz umocni kontakty naukowe i więzi osobiste”. Informacje zwrotne od uczestników tego trzydniowego Spotkania wydają się potwierdzać, że cel ten został w pełni zrealizowany. Nie byłoby to możliwe bez zaangażowania i trudu wszystkich uczestników Zjazdu.